

Hvor stor andel av offentlige tjenester utføres av private aktører?

Det er ikke enkelt å gi en eksakt oversikt over private aktørers andel i offentlig sektor. VI må dukke ned i enkelte sektorer. Videre må vi skille mellom typer private aktører. Institutt for Samfunnsforskning (ISF 2018) har et forskningsprogram der de særlig følger utviklingen for de ideelle aktørene og det har sammenlignet fordelingen mellom offentlige tjenesteleverandører, ideelle og kommersielle i 2006 og 2015. I denne perioden har offentlig sektor, og offentlige tjenesteleverandører vært utsatt for et reelt press, men vi kan likevel hevde at innen utdanning, helse- og sosiale tjenester har vært offentlige vært relativt robuste i tiårsperioden.

		2006	2015
		Sysselsatte, heltid i %	Sysselsatte, heltid i %
Utdanning	Offentlige	90,4	88,7
	Kommersielle	4,5	5,5
	Ideelle	5,1	5,9
Helse	Offentlige	77,7	76
	Kommersielle	16,9	18,5
	Ideelle	5,5	5,4
Sosiale tjenester	Offentlige	76,8	73,1
	Kommersielle	13,1	15,9
	Ideelle	10,1	11

Hvis vi ser på kommunenes bruk av eksterne leverandører får vi dette bilde og fordeling:

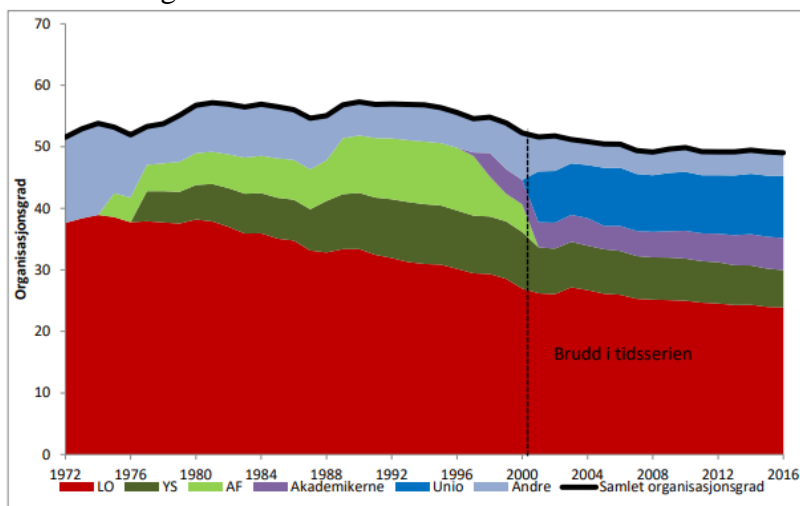
Figur 9.6 Kommuners kjøp fra private og ideelle organisasjoner og konkurranseutsetting. Prosent. 2016
Kilde: NIBR-rapport 2016:20 (Kommunal organisering 2016).

Regjeringen utgir en «perspektivmelding» hvert 4. år der de ut fra en samlet nå-analyse vurderer hva som «bør» gjøres framover:

«... er det nødvendig med en kritisk gjennomgang av hva som skal være et offentlig ansvar og hva som bør overlates til markedet og den enkelte. Strengere prioriteringer vil måtte presse seg fram. Der man tidligere har kunnet imøtekomme etterspørsel på flere områder samtidig, vil man fremover i større grad måtte prioritere mellom ulike formål. Mellomløsninger med økt innslag av privat ansvar for finansieringen vil kunne bidra til at den enkelte bruker i større grad avveier nytten av tjenesten mot annet forbruk, slik at samfunnets kostnader ved tjenesteproduksjonen og den reelle etterspørselen etter tjenestene reflekteres bedre.»
Gjennom perspektivmeldingen framlegger regjeringen som om framtida ikke er politisk – vi må tilpasse oss.

Hvor stor andel av medlemsmassen forbundene har på privat sektor – alle tjenester?

De store tall i Norge når det gjelder fagorganisering er at rundt 80% av ansatte i offentlig sektor er organisert, mens bare 38% er organisert i privat sektor. Samlet sett har organisasjonsgraden i Norge sunket og var ved årsskiftet 2018 under 50%. Fordelingen innen forhandlingssammenslutningene er:

LO-familien mister medlemmer, høyskolegruppene øker relativt. Organisasjonsgraden er lavest blant de aller yngste (under 25 år) og høyest blant de eldste (50–64 år). Men, aldersgruppen 30–34 år ligger omtrent på gjennomsnittet, med om lag 51 prosent organisasjonsgrad. At kvinner har høyere organisasjonsgrad enn menn, kan forklares med at kvinner i større grad er ansatt i offentlig sektor.

Hvordan opererer Aleris, eller Ambea som nå har kjøpt opp Aleris i de respektive landene.

Ambea har kjøpt deler av Aleris: Aleris omsorg og Aleris Ungplan & BOI forsvinner og er omgjort til Stendi. Aleris helse er ikke en del av salget, men driver kun private sykehus. Selskapene i Heimta driver videre under eget navn i påvente av å integreres inn i Stendi.

Stendi kontrollerer en firedel av all privat omsorg i Norge. Hver fjerde krone norske kommuner bruker på å kjøpe tjenester innen psykisk omsorg, barnevern, rusomsorg med mer går rett inn i Stendi.

Ambea eies av papirselskap i skatteparadis. Eierne sitter på store verdier, og gjennom Ambea-konsernet venter de solide avkastninger finansiert nå også av norske skattebetalere. Fagbladet presenterte i desember 2018 morselskapet Actor S.C.A. som er et papirselskap med kontor i Luxembourg og viser et driftsoverskudd på mer enn to milliarder, men lite gikk tilbake til fellesskapet – ikke mer enn 22.000 svenske kroner. Til tross for milliardomsetning har Actor S.C.A. verken offentlig kjent ledelse, telefon eller mailadresse.

I februar i år gikk fem ansatte til sak mot Aleris ungplan & BOI. De ansatte mener de har rett på etterbetaling av lønn og overtid på rundt en million kroner hver. Søksmålet omfatter nå 26 medlemmer i Fagforbundet. Fagforbundet mener at selskapet har hatt store økonomiske fordeler av å behandle medarbeiderne som selvstendig næringsdrivende «konsulenter» og ikke ansatte. Selskapet har spart utgifter til overtid, sykelønn og pensjon for medarbeiderne, samtidig som de har unnlatt å betale arbeidsgiveravgift til det offentlige.